

62ste vergadering

Donderdag 14 maart 1996

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Deetman

Tegenwoordig zijn 95 leden, te weten:

Adelmund, Aiking-van Wageningen, Apostolou, Augusteijn-Esser, Bakker, Beinema, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Blauw, Bolkestein, Boogaard, Van Boxtel, Bremmer, V.A.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, Cornielje, Crone, Dankers, Deetman, Van Dijke, Dittrich, Doelman-Pel, Duivesteijn, Gabor, Van Gelder, Giskes, De Graaf, Van Heemskerck Pillis-Duvekot, Van der Heijden, Hessing, Van der Hoeven, Hofstra, Van Hoof, Ten Hoopen, Huys, De Jong, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, H.G.J. Kamp, Keur, Klein Molekamp, Koekkoek, De Koning, Korthals, Lambrechts, Lansink, Leers, Liemburg, Van der Linden, Marijnissen, Mateman, Middel, Van Middelkoop, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Rabbae, Rehwinkel, Van Rey, Van 't Riet, Rijpstra, Van Rooy, Rosenmüller, Schutte, Sipkes, Smits, Stellingwerf, Van der Stoel, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Van Traa, Ter Veer, Verbugt, Verkerk, Versnel-Schmitz, Vliegenthart, Van der Vlies, Van Vliet, H. Vos, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Van der Droste, J.M. de Vries, Van Walsem, Van Waning, Witteveen-Hevinga, Wolffensperger, Wolters, Woltjer, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en mevrouw Sorgdrager, minister van Justitie, de heren Van Aartsen, minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, en Melkert, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, alsmede de heer mr. P. Neleman, regeringscommissaris nieuw Burgerlijk Wetboek.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van Erp, Soutendijk-van Appeldoorn, Van den Berg, Verhagen, Nijpels-Hezemans, Assen, Apostolou, De Cloe, Van Heemst, Sterk en Van Traa, wegens bezigheden elders;

M.M. van der Burg en Vliegenthart, wegens bezigheden elders, alleen voor de ochtendvergadering;

Adelmund, Woltjer en Middel, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering;

Dijksman en Van Gijzel, wegens ziekte;

Lilipaly en Verspaget, wegens verblijf buitenslands.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen in verband met de registratie van de dekking van motorrijtuigen in bedrijfsvoorraad, alsmede van de Wet van 2 november 1995 tot wijziging van de Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen in verband met aanvulling van de Boeken 3, 6 en 8 van het Burgerlijk Wetboek met regels betreffende de aansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen en verontreiniging van lucht, water of bodem (Stb. 542) (24335);**
- **het wetsvoorstel Vaststelling en invoering van afdeling 7.1.12**

(huurkoop onroerende zaken) van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (24212).

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en, na goedkeuring van de onderdelen, zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **de verslagen van de commissie voor de Verzoekschriften over een aantal in haar handen gestelde adressen (24425, nrs. 50 t/m 64).**

Overeenkomstig de voorstellen van de commissie voor de Verzoekschriften wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Vaststelling van titel 7.10 (arbeidsovereenkomst) van het nieuw Burgerlijk Wetboek (23438).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De heer **Vos** (VVD): Voorzitter! Er is een aantal onderdelen van het recht, waarmee iedere burger te maken heeft. Dat zijn het personen- en familierecht en het arbeidsrecht. Arbeidscontracten worden gesloten tussen werkgevers en werknemers. Het gaat om zeer zwaarwegend en levendig recht, dat bovendien een onmiskenbare invloed heeft op arbeidsmarkten. Mitsdien is het politiek relevant. De wijze van behandeling van het arbeidsrecht is misschien niet de meest gelukkige geweest. In de memorie van toelichting schrijven de indieners dat

de wijzigingen met politieke inslag buiten beschouwing zijn gelaten. De VVD-fractie heeft vastgesteld dat het niet eenvoudig is gebleken om de arbeidsovereenkomst vrijwel volledig a-politiek te behandelen. Dat recht blijft immers het geleidings-instrumentarium van de belangen en de tegenstellingen daarin tussen werkgever en werknemer. Het is niet gevrijwaard van politieke keuzen.

De Vereniging voor arbeidsrecht heeft in mei 1995 een boek over dit wetsvoorstel gepubliceerd. In de inleiding stelt prof. Van der Heijden dat kennelijk enige kamerleden uit de nBW-slaap zijn opgeschrikt. Hij vraagt zich af of de Haagse werkwijze wel de meest adequate is geweest. Aan het einde van een 23-jarige aanloopperiode komt immers een wetsvoorstel in de Kamer waarin de essentiële politieke onderdelen buiten de discussie zijn gehouden. Hij is van mening dat de discussie zal losbarsten na het publiceren van deze wet in het Staatsblad. De gevolgde werkwijze kan met zich brengen dat de titel die is vastgesteld onmiddellijk zal worden gevolgd door een reeks van herzieningen.

De door hem geschreven inleiding draagt de titel "Gemiste kansen bij de invoering van titel 10, Boek 7". De VVD-fractie wil dat predikaat nog niet geven. Het risico van gemiste kansen kan nog worden afgewend. Daarvoor is wel aanvullende actie nodig. Het is de fractie van de VVD bekend dat voor diverse onderwerpen trajecten lopen, zoals de nota over flexibilisering en de aanpassing van het ontslagrecht. Het betreft hier onderdelen van het arbeidsrecht. De VVD-fractie heeft de indruk dat zowel het ministerie van Justitie als dat van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onderdelen bewerken. De fractie van de VVD vraagt de minister welke initiatieven zij neemt om de integrale behandeling van die ontwerpen in het arbeidsrecht te waarborgen.

Naast die trajecten staan talloze andere onderwerpen ter discussie. Ik geef daar een kleine bloemlezing van. Ik wijs op het zoeken naar een nieuw evenwicht tussen dat deel van het arbeidsrecht dat dwingend moet worden voorgeschreven en dat deel dat door sociale partners of in onderhandelingen tot stand kan worden gebracht. Ter illustratie geldt het voorbeeld van prof. Jacobs die heeft gesteld dat een werknemer met een inkomen van meer dan

150.000 een werkovereenkomst zou moeten sluiten en niet over dezelfde bescherming dient te genieten als een standaard werknemer. Bovendien wijs ik op het feit dat de gelaagde structuur die voor het nBW typerend is, ontbreekt in dit wetsvoorstel. Er is niet gekozen voor een algemeen bindend deel en daarop volgende aanvullende delen die alternatief kunnen worden toegepast.

Het concurrentiebeding is reeds in de schriftelijke fase uitgebreid de revue gepasseerd. Vaststaat dat ook daar nieuwe regelgeving wenselijk is. Als alternatief kan bijvoorbeeld worden aangesloten bij het Europees kartelrecht. Vergelijkbare bepalingen zijn in Europees verband bediscussieerd.

De discussie over het tuchtrecht is de minister reeds bekend. In het bijzonder is van belang het toepassingsgebied van de schorsing en de non-actiefstelling. De nietigheid van de arbeidsovereenkomsten tussen echtgenoten is vervallen op basis van het voorliggende wetsvoorstel. Daarvan zal met name gebruik worden gemaakt in de MKB-sfeer: de man die bij de vrouw in dienst is. De relatie tussen het familierecht en het ontslagrecht is niet gelegd. Wat gebeurt er bijvoorbeeld bij een voorlopige voorziening in MKB-verband? Gaat dat een ontslagreden opleveren in de onderneming?

Een volgend punt van discussie is in hoeverre grondrechten voor werknemers dienen te worden geëxpliciteerd in de Wet op de arbeidsovereenkomst. De lijst laat zich gemakkelijk uitbreiden met diverse andere onderwerpen: het goed werkgever- en werknemerschap, onder andere gericht op de integratie van gehandicapte werknemers, de vakantie- en verlofregelingen in relatie tot ATV-dagen en religieuze feesten van allochtone werknemers en de aansprakelijkheid voor schade door werknemers. Wij werken immers met tijdelijke werknemers, uitgeleende werknemers en gedetacheerde werknemers. Je kunt je afvragen of met al die varianten aan werknemers de algemene aansprakelijkheid hetzelfde behoort te blijven. Ook de rechten van een werknemer bij de overgang van een onderneming verdienen nadere aandacht. Het zou verstandig zijn te definiëren wat

onder "overgang" en onder "onderneming" wordt verstaan.

Ik heb deze onderwerpen de revue laten passeren om duidelijk te maken ± er zijn vele andere voorbeelden ± dat arbeidsrecht zeer levendig is en dat de discussie daarover flink gevoerd wordt. Namens de VVD verzoek ik de minister een nota op te stellen van knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen die in de praktijk van werkgevers en werknemers en in de rechtspraak worden signaleerd. Het is logisch als daarbij organisaties van werkgevers en werknemers betrokken worden. Vervolgens kan de Kamer over die knelpunten discussiëren. Ik hoop dat ik de minister ervan heb kunnen overtuigen dat een vervolg op dit wetsvoorstel, dat wat bloedeloos door de Kamer geaccepteerd zal worden, nodig is.

□

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! Ik ben het geheel eens met de heer Vos dat arbeidsrecht een van de belangrijkste vormen van het recht is, dat iedere burger raakt. Het klopt dat vrijwel iedere burger er ooit in zijn leven mee te maken zal krijgen. Het is dan ook niet voor niets dat deze vorm van het recht ook politiek heel gevoelig is en, zoals wij dat uitplegen te drukken, heel beweeglijk is. De meningen daarover veranderen nog wel eens in de loop van de tijd.

Dat is eigenlijk een van de redenen waarom uiteindelijk is besloten tot de aanpak van de wetgeving die nu is gevolgd. Het zal bekend zijn dat je een wetgevingsproject als dit op twee manieren kunt aanpakken. Je kunt alle onderdelen tegelijkertijd aanpakken. Je kunt ook, zoals nu, ervoor kiezen eerst het raamwerk te maken, met eerst de "technische" onderdelen en daarna de politiek wat gevoeliger onderdelen.

Hadden wij op dit terrein gekozen voor de aanpak om alles tegelijkertijd te doen, dan zouden wij naar ik vrees voortdurend gewacht hebben op onderdelen, omdat die nog niet uitgediscussieerd waren, en nooit aan iets toegekomen zijn. Vandaar de gehanteerde vorm van wetgeving.

De heer Vos heeft gelijk dat een aantal belangrijke thema's nog in discussie zijn. Uiteraard ben ik mij daarvan ten volle bewust en ben ik daarbij ten volle betrokken. Zo kunnen genoemd worden de

Sorgdrager

flexibilisering van de arbeidsmarkt ± wij moeten dan denken aan het ontslagrecht, het uitzendwezen en de kwaliteit van arbeid ± de ontwikkeling van publiekrechtelijke regelingen naar privaatrechtelijke regelingen ± ook dat onderwerp is politiek zeer gevoelig en staat zeer in de belangstelling ± en het collectief arbeidsrecht. Over die drie thema's zullen wij over enige tijd zeker voorstellen indienen.

Ik kan tegemoetkomen aan de wens van de heer Vos, een nota op te stellen met de knelpunten die er nu zijn en de projecten die nu in behandeling zijn of binnenkort in behandeling komen. Kamer en regering kunnen dan gezamenlijk een afspraak maken over de manier waarop wij die nota behandelen.

De heer **Vos** (VVD): Voor alle duidelijkheid wil ik de minister vragen of naast de bestaande knelpunten, die zij terecht noemt, ook een bloemlezing van de vele overige knelpunten in zo'n nota kan komen.

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! Ik bedoelde de punten die nu in discussie zijn en waarover wij binnenkort voorstellen zullen indienen, maar ook de dingen die nog komen. Ik zal dus aan het verzoek van de heer Vos voldoen. De regeringscommissaris voor het nieuw Burgerlijk Wetboek, die nu naast mij zit, heeft al gezegd dat het zeker tot de mogelijkheden behoort en dat het een goede gedachte is om deze dingen eens met elkaar te bespreken.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt, na goedkeuring van de onderdelen, zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: Ik heb zoëven verzuimd, de regeringscommissaris welkom te heten. Voor zover ik weet, is het voor het eerst dat hij achter de regeringstafel zit. Ongetwijfeld zal hij ook nog wel een keer het verlangen hebben om het woord te voeren. Daar zien wij naar uit.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Visserijwet 1963 (21436).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De heer **Smits** (CDA): De fractie van het CDA is verheugd dat thans, anno 1996, de herziening van de Visserijwet 1963 kan plaatsvinden. In 1990 werd onder het bewind van minister Braks gestart met een herziening van de Visserijwet. Uiteindelijk heeft het zes jaar geduurd voordat het wetsvoorstel plenair in de Tweede Kamer kon worden behandeld. Dat de herziening van de Visserijwet ruim zes jaar heeft moeten duren, kan niet alleen liggen aan het feit dat in die periode ook de notitie Beroepsbinnenvisserij en de structuurnota Zee- en kustvisserij is behandeld. Ook kan het niet gelegen hebben aan de in te winnen adviezen van de verschillende organisaties die op het gebied van de visserij actief zijn. Wat is de oorzaak dat een en ander zo lang heeft geduurd? Enige snelheid van handelen is in het visserijdossier zeker gewenst. Ik denk hierbij vooral aan de discussies die wij ongetwijfeld zullen krijgen over de reductie van de visquota.

De plenaire behandeling van het wetsvoorstel Wijziging Visserijwet 1963 biedt de gelegenheid om de minister nog eens te herinneren aan zijn toezeggingen gedaan tijdens het nota-overleg op 20 november 1995, in december 1995 en in het overleg van februari van dit jaar toen de Visserijraad werd voorbereid. De minister heeft toen toegezegd dat hij op zeer korte termijn zou komen met een aantal scenario's voor de consequenties die voortvloeien uit de reductie van de visquota. Ook hier wil ik nog eens herhalen dat de minister haast moet maken met het preluderen op de herziening van het gemeenschappelijk visserijbeleid in het jaar 2002.

Nu reeds valt te voorzien dat de herziening van dat gemeenschappelijk visserijbeleid voor Nederland en de Nederlandse visserijsector grote consequenties zal hebben. Er moet niet alleen aandacht zijn voor de zoutwatervisserij maar ook voor de zoetwatervisserij. Al eerder heb ik opgemerkt dat bijvoorbeeld de nota Beroepsbinnenvisserij om een evaluatie vraagt. Vorige week woensdag 6 maart was er een bijeenkomst van de Combinatie van beroepsvissers waarin voorzitter Van Arkel een inleidend verhaal hield dat

duidelde op een herziening van die nota Beroepsbinnenvisserij. Een van de ambtenaren van de minister was daar aanwezig en hij zal de minister ongetwijfeld informeren over wat daar aan de orde is geweest. Te zijner tijd horen wij graag zijn reactie daarop.

In de nota naar aanleiding van het verslag staat de minister uitvoerig stil bij de visstandbeheerscommissies voor de binnenwateren. De minister wijst erop dat de gelden die worden ontvangen uit de uitgifte van sportvisakten en die welke door de OVB worden uitgereikt, ingezet zullen worden ter verbetering van het planmatig beheer van viswater waaronder tevens wordt verstaan de stimulering van visstandbeheerscommissies. Daarbij wordt er door de minister vooral op gewezen dat de stimulering van de beheerscommissies zal plaatsvinden via subsidie ring door de organisatie ter verbetering van de binnenvisserij in het kader van de door haar ingestelde subsidieregeling sport- en beroepsvisserij. Ten behoeve van deze activiteiten stelt de minister van LNV jaarlijks een bedrag van 100.000 beschikbaar. Herinnerd wordt aan de discussie rond de begroting voor 1996, onderdeel vis, tijdens het nota-overleg van 20 november 1995 waarin de minister heeft meegedeeld dat hij voornemens is om het subsidiebeleid af te bouwen. Verdraagt deze beleidsopvatting van de minister zich met de subsidie ring van de OVB ten behoeve van het integraal visstandbeheer? De leden van de CDA-fractie gaan ervan uit dat de periode van vijf jaar die is uitgetrokken om te komen tot een evaluatie van het functioneren van de visstandbeheerscommissies kan worden voltooid en dat in elk geval voor die periode de toegezegde subsidie ring is veilig gesteld.

In de schriftelijke gedachtenwisseling tussen de Kamer en de minister is onder meer de problematiek van de visstrokerij besproken en het treffen van maatregelen die ertoe leiden dat controle wordt uitgeoefend op het in het bezit zijn van een visakte, op een juiste wijze van vissen en dergelijke zaken. In de nota naar aanleiding van het verslag zegt de minister ter zake van het treffen van maatregelen tegen de visstrokerij dat hierover reeds in 1994 door het departement contact is opgenomen met het minister van